

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4111-02-02/2013
K/13/006

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	K/13/006 – Usuwanie przez przedsiębiorców górniczych szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Janina Balas, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 87478 z dnia 3 grudnia 2013 r. Aleksander Górniak, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 87475 z dnia 3 grudnia 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-4]
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Bytomiu ul. Parkowa 2, 41-902 Bytom, Regon:000515684 ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Damian Bartyła, Prezydent Miasta Bytomia [Dowód: akta kontroli str. 264]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Urząd podjął działania celem realizacji wniosków pokontrolnych zawartych w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 16 listopada 2011 r.². Na trzy sformułowane wnioski pokontrolne dwa zostały zrealizowane w całości, a jeden był w trakcie realizacji. Prezydent Miasta podjął działania celem poprawy nadzoru nad realizacją napraw szkód górniczych w zasobie mieszkaniowym Gminy. W tym celu powołał specjalny zespół ds. monitorowania usuwania szkód górniczych w obiektach budowlanych i infrastrukturze na terenie Bytomia. Dla uzyskania jednorodności i spójności powstających projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego³ utworzono gminną jednostkę organizacyjną pod nazwą Miejska Pracownia Urbanistyczna w Bytomiu. Prezydent Miasta, jako organ współdziałający przy zatwierdzaniu planów ruchu zakładów górniczych, opiniował przedkładane mu projekty planów przedsiębiorców górniczych, prowadzących działalność na terenie Gminy. Opiniując projekty planów ruchu Kompanii Węglowej S.A. Oddział KWK „Bobrek – Centrum”⁴, w szczególności w części planu dotyczącego Ruchu „Centrum”, Prezydent w swoich postanowieniach egzekwował ograniczenia w zakresie ochrony powierzchni, zawarte w koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Centrum”.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła jednocześnie nieprawidłowość polegającą na niewykonaniu decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Bytomiu, dotyczących postępowania z budynkami, za które w latach poprzednich Gmina uzyskała odszkodowania od przedsiębiorców górniczych z tytułu szkód górniczych.

¹ Zwany dalej „Urzędem” lub „Gminą”

² Nr LKA-4101-08-18/2011, P/11/132

³ Zwanych dalej „mpzp”

⁴ Zwanej dalej „Kopalnią”

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykonanie wniosków pokontrolnych zawartych w wystąpieniu pokontrolnym po przeprowadzonej w 2011 r. w Urzędzie kontroli P/11/132 „Usuwanie przez przedsiębiorców górniczych szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego”.

Opis stanu
faktycznego

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 16 listopada 2011 r. NIK wnosila o:

1. Wystąpienie do przedsiębiorców górniczych o zwrot części kosztów sporządzenia projektów mpzp dla terenów górniczych.
2. Prowadzenie ewidencji związanej ze szkodami górniczymi, zgodnie z wymogami określonymi w Regulaminie organizacyjnym Urzędu.
3. Dokonanie oceny stanu technicznego budynków, za które Urząd w poprzednich latach otrzymał odszkodowanie od przedsiębiorców górniczych z tytułu szkód górniczych, w celu podjęcia stosownych działań.

[Dowód: akta kontroli str. 153-157]

1.1. W myśl art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze⁵ koszty sporządzenia (aktualizacji) projektu mpzp obciążały przedsiębiorcę (w odniesieniu do terenu górniczego, utworzonego przed dniem 2 września 1994 r. przedsiębiorca i gmina ponosili koszty po połowie - art. 145 ww. ustawy).

Prezydent Miasta Bytomia pismem z dnia 13 stycznia 2012 r., powołując się na art. 53 ust. 4 ustawy z 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, zwrócił się do Kompanii Węglowej S.A.⁶ o zwrot kwoty 397.394,22 zł poniesionej przez Miasto Bytom na sporządzenie 10 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni 959,1 ha, z czego 788,2 ha obejmowały tereny górnicze. W odpowiedzi na ww. pismo Wiceprezes Zarządu podał, że KW S.A. nie znalazła podstaw prawnych do zapłaty żądanej w ww. piśmie kwoty, gdyż wskazane przez Urząd mpzp odnoszące się częściowo do terenów górniczych KW S.A. nie spełniały wymagań art. 53 oraz art. 145 ustawy z 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, ponieważ nie powoływały się one na art. 53 ww. ustawy, jako podstawy ich sporządzenia.

Powyższe wskazuje, iż Urząd podjął działania celem realizacji wniosku pokontrolnego nr 1.

[Dowód: akta kontroli str. 158-160]

Uchwałą nr XII/157/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 marca 2013 r. utworzono gminną jednostkę organizacyjną pod nazwą Miejska Pracownia Urbanistyczna w Bytomiu, której przedmiotem działania miała być realizacja spraw z zakresu ustalania przeznaczenia i zagospodarowania terenu w obszarze gminy Bytom. Do zakresu działań Pracowni należało w szczególności: opracowywanie projektów mpzp dla Miasta Bytomia oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i prowadzenie rejestru mpzp.

[Dowód: akta kontroli str. 161-185]

W ocenie NIK powołanie Miejskiej Pracowni Urbanistycznej może przyczynić się do jednorodności i spójności powstających projektów planów miejscowych, co ma istotne znaczenie wobec faktu, iż na terenie Gminy projektowana jest nadal eksploatacja górnicza, która będzie powodowała istotne skutki dla środowiska.

⁵ Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.

⁶ Zwanej dalej KW S.A.

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

Spójność planów powinna zapewnić integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenów górniczych w celu wykonywania przez przedsiębiorców górniczych działalności określonej w koncesji, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego oraz ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych.

Po przeprowadzonej w 2011 r. kontroli P/11/12 „Usuwania przez przedsiębiorców górniczych szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego” w gminach, na terenie których KW S.A. prowadziła eksploatację węgla kamiennego, NIK w wystąpieniach pokontrolnych wnioskowała o wystąpienie do przedsiębiorcy o zwrot części kosztów sporządzenia projektów mpzp terenów górniczych KW S.A. Dotyczyło to, oprócz Miasta Bytomia, gmin Libiąż i Gierałtówice. W obu przypadkach KW S.A. odmówiła zaspokojenia roszczeń gmin, w związku z czym Gminy wystąpiły na drogę sądową i uzyskały korzystne wyroki.

1.2. W Referacie Spraw Górniczych w Wydziale Ekologii UM w Bytomiu prowadzono ewidencję wniosków dot. szkód górniczych w Bytomiu. Ewidencja prowadzona była zarówno w wersji elektronicznej jak i w formie wydruku elektronicznego (wersja papierowa). Zawierała łącznie 794 wnioski i podzielona była na wnioski składane m.in. przez: Bytomskie Mieszkania i Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.⁷, Gminę Bytom, Miejski Zarząd Dróg i Mostów, parafie i zgromadzenia zakonne, osoby fizyczne. Obejmowała m.in. następujące dane i informacje: nazwisko i imię (lub firmę) wnioskodawcy, adres (ulica i numer budynku i lokalu), datę złożenia wniosku, zakres wniosku (rodzaj uszkodzeń), datę zawarcia ugody i kwotę ugody podaną w zł, numer ugody, planowany termin realizacji ugody, podmiot wykonujący naprawę (Kopalnia, firma zewnętrzna, naprawa we własnym zakresie).

[Dowód: akta kontroli str. 236-239]

Powyższe wskazuje, że Urząd podjął działania celem realizacji wniosku pokontrolnego nr 2.

1.3. W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzonych w Urzędzie w 2011 r. ustalono, że na terenie gminy znajdowało się 29 gminnych budynków mieszkalnych⁸, za które około 40-50 lat temu, w związku z ich złym stanem technicznym i brakiem możliwości przywrócenia do stanu pierwotnego, kopalnia wypłaciła odszkodowania, w ramach naprawy szkód górniczych. Część tych budynków była nadal zamieszkiwana, w tym w 10 budynkach bez zameldowania, a pozostałe były pustostanami. Odszkodowania za ww. budynki wypłacono w trybie określonym w Dekrecie z dnia 6 maja 1953 r. Prawo górnicze⁹, gdzie zgodnie z art. 59 ust. 9 odszkodowanie pieniężne mogło być przyznane dopiero po wydaniu decyzji o rozbiórce uszkodzonego budynku. W wystąpieniu pokontrolnym NIK zwróciła uwagę, że w związku z wypłatą odszkodowania, zakłady górnicze nie są już zobowiązane do zabezpieczania ww. budynków przed wpływami projektowanej eksploatacji, a tym bardziej do naprawy szkód będących jej skutkiem. W ocenie NIK, przyczyny które zadecydowały o wypłacie odszkodowania za ww. budynki, tj. ich zły stan techniczny oraz wpływy obecnej i przyszłej eksploatacji górniczej mogą doprowadzić do katastrofy budowlanej. Urząd realizując zalecenie pokontrolne dot. oceny stanu technicznego budynków, za które otrzymał odszkodowanie od przedsiębiorców górniczych z tytułu szkód górniczych, w dniu 18 kwietnia 2012 r. zorganizował spotkanie, na którym ustalono, że 23 kwietnia 2012 r. zostaną przeprowadzone przy współudziale przedstawiciela Powiatowego Inspektora

⁷ Zwany dalej ZBM.

⁸ w rejonie ulic Odrzańskiej, Kwiatowej, Słonecznej, Północnej, Zielonej, Towarzystkiej

⁹ Dz. U. z 1978 r. Nr 4, poz. 12 ze zm.

Nadzoru Budowlanego w Bytomiu¹⁰, komisyjne oględziny 29 budynków. W wyniku ww. oględzin ustalono trzy sposoby działań i postępowań względem przedmiotowych budynków. I tak w przypadku dziewięciu budynków¹¹, w oparciu o opinie techniczne będące w posiadaniu PINB w Bytomiu, dotyczące ich złego stanu technicznego ustalono, że zasadnym będzie doprowadzenie do ich rozbiórki na podstawie stosownych decyzji wydanych przez PINB w Bytomiu. W przypadku pięciu budynków¹², zajmowanych przez osoby fizyczne, a zarządzanych przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe Sp. z o.o. postanowiono, że Urząd dostarczy do PINB w Bytomiu oceny ich przydatności do użytkowania na podstawie wytycznych z przeprowadzonego przez PINB w Bytomiu postępowania. Natomiast w przypadku pozostałych 15 budynków¹³ niezamieszkałych, a usytuowanych na gruntach dzierżawionych na cele rekreacyjne ustalono, że Urząd dostarczy opinie techniczne wraz z analizą przydatności do użytkowania ww. obiektów lub ewentualnej ich rozbiórki na podstawie wytycznych z przeprowadzonego przez PINB w Bytomiu postępowania.

[Dowód: akta kontroli str. 153-157, 186-196]

W związku z powyższymi ustaleniami PINB w Bytomiu w miesiącach maj-czerwiec 2012 r. dla 29 budynków wydał poniższe postanowienia i decyzje nakazujące odpowiednio:

- w przypadku dziewięciu obiektów - natychmiastowe ich wyłączenia z użytkowania, wykonanie doraźnych zabezpieczeń obiektów oraz ich rozebranie we wskazanym nieprzekraczalnym terminie, tj. odpowiednio do dnia 30 czerwca 2012 r. (ul. Północna 62 i 64) oraz do dnia 30 lipca 2012 r. (w przypadku pozostałych budynków), a także w przypadku zabudowy bliźniaczej budynku położonego przy ul. Północnej 62-64 decyzję dot. wykonania opinii techniczno-budowlanej w zakresie stanu technicznego lewej części zabudowy bliźniaczej wraz z technologią rozbiórki oraz wykonanie zabezpieczeń przed dostępem osób postronnych wraz ze sprawowaniem bieżącej kontroli nad stanem zabezpieczeń,
- dla pięciu obiektów - postanowienia dotyczące dostarczenia w oznaczonym terminie (do 30 lipca 2012 r.) opinii technicznych zawierających oceny przydatności do użytkowania, z określeniem sposobu wzmocnienia konstrukcji części wspólnych po koniecznej rozbiórce ruin zabudowy sąsiedniej (w przypadku obiektów w zwartej zabudowie bliźniaczej), przy czym po przedłożeniu ww. opinii PINB w Bytomiu miał wydać stosowne decyzje,
- dla 15 obiektów - postanowienia dot. dostarczenia do dnia 30 lipca 2012 r. opinii technicznych dla niezamieszkałej zabudowy na terenie posesji z oceną stanu technicznego i analizą przydatności do użytkowania lub ewentualnej rozbiórki, przy czym po ich przedłożeniu PINB w Bytomiu miał wydać stosowne decyzje.

[Dowód: akta kontroli str. 197-209]

Zastępca Naczelnika Wydziału Realizacji Inwestycji i Remontów UM w Bytomiu wystąpił do PINB w Bytomiu¹⁴ z prośbą o prolongatę terminów związanych z realizacją zaleceń określonych w ww. decyzjach i postanowieniach. W dniu 24 października 2012 r. PINB w Bytomiu wydał decyzje, zgodnie z którymi termin realizacji zaleceń określony w ww. decyzjach został prolongowany do dnia 30 grudnia 2012 r. W ww. okresie Urząd wyburzył cztery budynki¹⁵ i sprzedał trzy

¹⁰ Zwanego dalej „PINB w Bytomiu”.

¹¹ Ul. Odrzańska 36, ul. Słoneczna 10, 12 i 29, ul. Północna 50, 54, 56, 62 i 64.

¹² Ul. Odrzańska 38, ul. Słoneczna 11, ul. Północna 4 i 13, ul. Towarzyska 10.

¹³ Ul. Odrzańska 40, 46 i 62, ul. Kwiatowa 2, ul. Północna 10, 12, 15, 21, 26, 28 i 38 oraz ul. Zielonej 2, 4, 18 i 20.

¹⁴ Pisma z dnia 20 lipca 2012 r. – dot. decyzji rozbiórki obiektów przy ul. Odrzańskiej 36, ul. Słonecznej 10, 12, 29 ul. Północnej 50, 54, 56, 62 i 64 oraz z dnia 23 lipca 2012 r. – dot. decyzji wydanych dla pozostałych budynków (opracowanie opinii stanu technicznego budynków wraz z analizą przydatności do użytkowania).

¹⁵ Ul. Północna 54 i 56 i ul. Słoneczna 10 i 12.

z zobowiązaniem ich rozbiórki¹⁶. Pismem z dnia 28 grudnia 2012 r. Urząd ponownie zwrócił się do PINB w Bytomiu o prolongatę terminu realizacji zaleceń wydanych dla pozostałych budynków. W styczniu 2013 r. PINB w Bytomiu wydał decyzje, zgodnie z którymi zmieniono prolongowany termin, przedłużając termin ostatecznej realizacji zaleceń w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 grudnia 2013 r. Powyższe prośby Urząd każdorazowo argumentował bardzo dużym zakresem zadań, przy bardzo ograniczonych środkach finansowych Gminy oraz koniecznością przeprowadzenia całej procedury postępowania celem wyłonienia wykonawców rozbiórek i realizacji robót.

W związku z przekazaniem przez Urząd do gminnej spółki Bytomskie Mieszkania Sp. z o.o. wszystkich spraw związanych z wykonaniem decyzji wydanych przez PINB w Bytomiu dla pozostałych 22 obiektów budowlanych, Naczelnik Wydziału Realizacji Inwestycji i Remontów UM w Bytomiu pismem z dnia 30 czerwca 2013 r. wystąpił do PINB w Bytomiu o prolongatę do dnia 31 grudnia 2013 r. terminu wskazanego w decyzji dla budynku położonego przy ul. Odrzańskiej 36, a następnie w dniu 5 grudnia 2013 r. o kolejną prolongatę terminu realizacji zaleceń decyzji do dnia 30 czerwca 2014 r. PINB w Bytomiu decyzją z dnia 6 grudnia 2013 r. wyraził na to zgodę. Natomiast dla pozostałych 21 obiektów budowlanych¹⁷ Dyrektor Bytomskich Mieszkań pismem z dnia 6 grudnia 2013 r. zwrócił się o prolongowanie terminu realizacji decyzji PINB w Bytomiu do dnia 31 grudnia 2014 r. W uzasadnieniu wskazano na brak środków finansowych na realizację niniejszych przedsięwzięć przez Bytomskie Mieszkania Sp. z o.o. tj. na sporządzenie dokumentacji technicznych, koszt wykonania prac rozbiórkowych oraz konieczność zapewnienia lokali zamiennych dla najemców. PINB w Bytomiu decyzjami wydanymi 11 grudnia 2013 r. przedłużył czas realizacji zaleceń do dnia 31 grudnia 2014 r.

[Dowód: akta kontroli str. 197-215]

Ustalono, że do dnia rozpoczęcia kontroli Urząd wyburzył cztery z dziewięciu obiektów budowlanych, dla których PINB w Bytomiu wydał decyzje o ich natychmiastowej rozbiórce oraz sprzedał cztery budynki¹⁸, dla których została decyzjami PINB w Bytomiu zobowiązana do wykonania opinii technicznych dla niezamieszkałej zabudowy, zawierających ocenę stanu technicznego obiektów wraz z analizą przydatności do użytkowania lub ich ewentualnej rozbiórki.

[Dowód: akta kontroli str. 198-209]

Powyższe wskazuje, że Urząd częściowo zrealizował wniosek zawarty w wystąpieniu pokontrolnym NIK.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w ww. zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Urząd w przypadku pięciu budynków¹⁹, nie wykonał decyzji PINB w Bytomiu, zgodnie z którymi Gmina została zobowiązana do ich natychmiastowej rozbiórki. Prezydent Miasta jako przyczynę niewykonania zaleceń wydanych przez PINB w Bytomiu dla ww. obiektów, podał brak środków finansowych. Dodał również, że ww. obiekty budowlane znajdują się pod stałym monitoringiem powołanych służb gminnych, a obiekty wyłączone z użytkowania były zabezpieczone przed dostępem osób postronnych do czasu wykonania rozbiórki.

Powyższemu stwierdzeniu zaprzeczają jednak wyniki przeprowadzonych oględzin, podczas których stwierdzono, iż budynek przy ul. Północnej 64 nie był w żaden

¹⁶ Ul. Zielona 18 i 20 oraz ul. Odrzańska 62.

¹⁷ Ul. Północna 50, 62, 62-64, 4, 13, 38, 21, 26, 28, 10, 12, 15, ul. Słonecznej 29, 11, ul. Odrzańskiej 38, 46, 40, ul. Zielona 2 i 4, ul. Kwiatowa 12, ul. Towarzystwa 10.

¹⁸ Ul. Zielona 18 i 20, ul. Odrzańska 62 oraz Północna 10 (sprzedaż we wrześniu 2013 r.).

¹⁹ Ul. Odrzańskiej 36, ul. Słonecznej 29, ul. Północnej 50, 62 i 64.

sposób zabezpieczony przed dostępem osób postronnych, a tym samym mógł spowodować bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa użytkowego o czym niezwłocznie poinformowano Prezydenta Miasta, który w odpowiedzi podał, że w dniu 24 grudnia 2013 r. służby techniczne Punktu Obsługi Mieszkańców nr 6 dokonały zabezpieczenia ww. nieruchomości taśmami ostrzegawczymi oraz umieściły tablice informujące o zagrożeniu.

[Dowód: akta kontroli str. 220-227, 228-235]

Wyjaśnienia Prezydenta Miasta, w których jako główną przyczynę niewykonania zaleceń PINB podał brak środków finansowych, w ocenie NIK nie zasługują na uwzględnienie, gdyż środki na rozbiórkę przedmiotowych budynków zostały przekazane Gminie przez przedsiębiorców w latach ubiegłych.

[Dowód: akta kontroli str. 271]

Ponadto Urząd w przypadku 11 z 15 obiektów budowlanych nie wykonał zaleceń wskazanych w decyzjach PINB w Bytomiu dot. wykonania opinii technicznych dla niezamieszkałej zabudowy zawierających ocenę ich stanu technicznego wraz z analizą przydatności do użytkowania lub ewentualnej rozbiórki. Jako przyczynę niewykonania ww. decyzji Prezydent Miasta podał brak środków finansowych.

[Dowód: akta kontroli str. 197-211]

Prezydent Miasta wyjaśnił, że w przypadku sześciu nieruchomości²⁰ zostały podjęte działania mające na celu ich sprzedaż, polegające m.in. na przeprowadzeniu ich wyceny, a następnie zorganizowanie w I i II kwartale 2014 r. przetargu na ich zbycie.

[Dowód: akta kontroli str. 222-226]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Opiniowanie przez Prezydenta Miasta Bytomia planów ruchu zakładu górniczego KW S.A. Oddział KWK „Bobrek – Centrum”

Opis stanu
faktycznego

Zarząd KW S.A. w dniu 19 września 2011 r. przedłożył do zaopiniowania przez Prezydenta Miasta Bytomia projekt planu ruchu na lata 2012 – 2014. Prezydent Miasta, postanowieniem z dnia 7 października 2011 r. zaopiniował negatywnie powyższy projekt, z uwagi m.in. na to, że w projekcie planu zawarta była informacja, iż działnice Karb i Miechowice (tereny zabudowane) miały zostać objęte wpływami górnictwami III kategorii, co w ocenie Prezydenta było niezgodne z warunkami koncesji dla tego terenu.

[Dowód: akta kontroli str. 56-58]

W dniu 3 grudnia 2012 r. Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Gliwicach przesłał do Prezydenta projekt rozstrzygnięcia w sprawie zatwierdzenia planu ruchu Kopalni na lata 2013 – 2014, celem zaopiniowania, który Prezydent w dniu 13 grudnia 2012 r. zaopiniował pozytywnie. Zgodnie z uzasadnieniem postanowienia, podstawą pozytywnej opinii było m.in. przedstawienie przez przedsiębiorcę programu ochrony powierzchni dla eksploatacji projektowanej do planu ruchu Kopalni na lata 2013 -2014, który uzyskał pozytywną opinię Komisji do spraw Ochrony Powierzchni przy Wyższym Urzędzie Górniczym w Katowicach.

Zgodnie z ww. projektem planu ruchu w terenie zabudowanym działnicy Miechowice, pod wpływem projektowanej eksploatacji na powierzchni wystąpią deformacje kategorii II i III. Powyższe stało w sprzeczności z postanowieniami koncesji dla tego terenu, gdzie zapisano, że na terenach zabudowanych wpływy eksploatacji nie mogą przekroczyć II kategorii terenu górniczego.

²⁰ Ul. Odrzańska 46, ul. Słoneczna 29 i 11, ul. Północna 21 i 12 oraz ul. Kwiatowa 12.

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

[Dowód: akta kontroli str. 141-152]

Zastępca Prezydenta Miasta, fakt pozytywnego zaopiniowania projektu planu ruchu na lata 2013 – 2014, przewidującego wpływy III kategorii w terenach zabudowanych dzielnic Karb i Miechowice, tłumaczył m.in. tym, że obowiązujące mpzp dla tych terenów dopuszczają III kategorię wpływów eksploatacji górniczej, oraz że projektowana w planie ruchu eksploatacja została pozytywnie zaopiniowana przez Komisję ds. Ochrony Powierzchni działającą przy Wyższym Urzędzie Górniczym. Dodatkowo, powołał się na uchwałę Rady Miejskiej nr XXVI/188/1991 z 1991 r. w sprawie eksploatacji górniczej na terenie miasta Bytomia, która w szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Zarządu Miasta, dopuszczała w terenach zabudowanych możliwość eksploatacji węgla kamiennego skutkującą III kategorią wpływów.

[Dowód: akta kontroli str. 266-270]

NIK wskazuje na rozbieżność wydawanych przez Prezydenta postanowień opiniujących projekty planów ruchu Kopalni, dopuszczających eksploatację na terenach zabudowanych dzielnic Miechowice i Karb z dopuszczeniem III kategorii wpływów. Zamierzenia eksploatacyjne Kopalni, w szczególności w części dotyczącej wielkości oddziaływania eksploatacji górniczej na powierzchnię, nie uległy zmianie w projektach planów ruchu na lata 2012- 2014 i na lata 2013 -2014, a opiniujące je postanowienia Prezydenta były odmienne w części dotyczącej ich zgodności z koncesją na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Bytom III”.

[Dowód: akta kontroli str. 56-58, 144-145]

NIK zwraca uwagę, że dokumentem wyznaczającym granice dozwolonego działania przedsiębiorcy w rejonach dzielnic Bytomia Miechowice i Karb była koncesja nr 38/99 z dnia 1 września 1999 r. na wydobywanie węgla ze złoża „Bytom III”, a w szczególności przywołane w niej postanowienie Prezydenta Miasta Bytomia Nr AS – 0716/39/99 z dnia 12 sierpnia 1999 r. Obowiązujący w dniu udzielenia koncesji mpzp²¹ zakładał ograniczenie degradacji terenu i jego zainwestowania przez eksploatację górniczą. Podstawowym narzędziem ograniczającym dalszą degradację miało być wyegzekwowanie od przedsiębiorców górniczych rozszerzenia filara ochronnego pod wszystkimi obszarami zabudowanymi miasta oraz objęcie filarem ochronnym obszarów przewidzianych w planie do trwałego zainwestowania. Postanowienie Prezydenta Miasta Bytomia z dnia 12 sierpnia 1999 r., warunkujące pozytywne uzgodnienie wniosku o udzielenie koncesji na wydobywanie węgla ze złoża „Bytom III”, zostało wydane w oparciu o zapisy mpzp z 1993 r. oraz postanowienia uchwały Rady Miejskiej nr XXVI/188/1991 z 1991 r w sprawie eksploatacji górniczej na terenie Bytomia. Zgodnie z ww. uchwałą prowadzenie eksploatacji górniczej w terenach zabudowanych Bytomia było możliwe pod warunkiem, że wpływy eksploatacji nie przekroczą II kategorii. Jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Zarządu Miasta, uchwała dopuszczała w terenach zabudowanych możliwość eksploatacji węgla kamiennego skutkującą III kategorią wpływów.

Zgodnie z dyspozycją art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²² mpzp uchwalone przed dniem 1 stycznia 1995 r. zachowują moc do czasu uchwalenia nowych planów, jednak nie dłużej niż do końca 2003 r. W latach 2000 – 2011 dla części dzielnicy Miechowice uchwalono nowe mpzp, w związku z czym wcześniejsze, opracowane dla gminy Bytom w roku 1993 utraciły moc. Jednak zgodnie z art. 34 ust. 2 ww. ustawy utrata mocy obowiązującej planu miejscowego nie powoduje wygaśnięcia decyzji administracyjnych wydanych na podstawie tego planu. W związku z powyższym,

²¹ Uchwała nr XLVII/358/93 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 czerwca 1993 r.

²² Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.

decyzja administracyjna, którą jest koncesja nr 38/99 do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie utraciła mocy obowiązującej.

[Dowód: akta kontroli str.270, 272-275]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Nadzór Prezydenta Miasta Bytom nad realizacją napraw szkód górniczych w zasobie mieszkaniowym gminy

Opis stanu
faktycznego

Prezydent Miasta Bytomia Zarządzeniem nr 173 z dnia 17 kwietnia 2013 r. powołał Zespół ds. monitorowania usuwania szkód górniczych w obiektach budowlanych i infrastrukturze na terenie Bytomia. W skład zespołu wchodził przedstawiciel: Referatu Spraw Górniczych UM w Bytomiu, Bytomskich Mieszkań, Bytomskiego Przedsiębiorstwa Mieszkaniowego Sp. z o.o., ZBM oraz Wydziału Realizacji Inwestycji i Remontów UM w Bytomiu. W posiedzeniach zespołu brali również udział przedstawiciele Kopalni oraz Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. Do zadań ww. Zespołu należała bieżąca analiza realizacji usuwania szkód wywołanych prowadzoną eksploatacją górniczą. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli odbyło się osiem posiedzeń Zespołu.

Prezydent Miasta wyjaśniając w jaki sposób prowadzi nadzór nad realizacją napraw szkód górniczych w zasobie mieszkaniowym gminy podał, że w tym celu w kwietniu br. powołał ww. Zespół. Ponadto stwierdził, że Referat Spraw Górniczych monitoruje usuwanie szkód górniczych poprzez rozliczanie realizacji harmonogramów usuwania szkód górniczych w cyklach półrocznych, a Bytomskie Mieszkania składają sprawozdania w cyklach również półrocznych do Referatu Spraw Górniczych opisując, które z robót zostały odebrane przez służby techniczne.

[Dowód: akta kontroli str. 226, 240-263]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²³, wnosi o:

- podjęcie działań w celu wykonania decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Bytomiu, dotyczących postępowania z budynkami, za które w latach poprzednich Gmina uzyskała odszkodowania od przedsiębiorców górniczych z tytułu szkód górniczych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

²³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 15 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 20 luty 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach
Wicedyrektor

Kontroler
Aleksander Górniak
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

Kontroler
Janina Balas
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis